

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620251 Stackharen

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

Karta över naturtyper hittas efter sökning av område, gå till fliken Kartskikt, avmarkera allt och under Naturtypskarteringar lägg till Natura naturtypskartan (NNK) och välj Naturtyper (ytor, linje, punkter.)

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0620251 Stackharen

Kommun: Hedemora

Områdets totala areal: 55 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-10-24

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-31

Markägarförhållanden:

Privata och statliga.

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1998-12-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

3210 - Större vattendrag

6450 - Svämängar

9010 - Taiga

9080 - Lövsumpskog

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden:

I natura 2000-området Stackharen är de prioriterade bevarandevärdena de lövrika skogarna och de öppna gräsmarkerna samt det rika fågellivet knutet till dessa marker.

Motivering:

Områdets främsta värden är knutna till naturtyper som är viktiga livsmiljöer för många fågelarter.

Prioriterade åtgärder:

Området ska skyddas som naturreservat.

Det övergripande målet med områdets skötsel skall vara att bevara områdets karaktär med lövrika skogsniljöer och öppna gräsmarker.

Uppväxande gran bör röjas, huggas och/eller ringbarkas i lövskogarna.

Restaurering av igenväxande gräsmarker kan ske på lämpliga platser.

Beskrivning av området

Mitt i sjön Hovran ligger öarna Stackharen och Brunnaön. Hovran är utsett till ett sk CW (Convention on Wetlands)-område och är därmed en av länets förnämsta fågellokaler. Sjöns strandängar är av stor betydelse som rastlokal för sträckande fåglar men området är även viktigt för häckande slättsjöarter (Länsstyrelsen 1998). I området finns även en säregen artsammansättning av fåglar kring den biologiska norrlandsgränsen med häckning av både nordliga och sydliga arter (Bratt 1986).

Stackharen skyddades som naturminne 1959 vilket omvandlades till naturreservat 1972. Sedan 2003 pågår ett arbete med att inkludera den del av Brunnaön som ingår i Natura 2000 i detta skydd. När Stackharen skyddades brukades ön som betesmark och intentionen var att fortsätta hålla ön öppen med hjälp av bete. Under årens lopp har betet upphört. Ön har därför vuxit igen med videsnår. I den norra delen, som vid skyddets bildande var förslyad, har skogen idag hunnit bli 90 år. Den består av gråal, sälg och vartbjörk och har en stor rikedom på döda och döende träd. Enstaka granar och ett mindre bestånd av den ovanliga mandelpilen finns även här (Jons 2004). Området är en av de rikaste fågelbiotoperna på ön. Främst är det sångare, trastar, hackspettar och hålbbyggande småfåglar som dominerar (Wennerholm 1981, manus).

Trots älvens reglering är vattenståndsamplituden relativt stor, därav är strandzoneringsen ännu väl bibehållen. Stora delar av strandängarna domineras av vasstarr och grenrör. Längs östra stranden förekommer höga videbuskar på gräszone. Större och mindre sammanhängande områden med videbuskar och pil förekommer också. Längs sydvästra stranden har under senare år en vidföryngring skett. I kantzonen mellan den igenväxande älvängen och den innanför liggande hårdvallen finns ett tätare område med relativt hög videbuskage. Här finns även inslag av gråal- och björkbestånd. Fältskiktet är där dåligt utvecklat, men är av ört-grästyp (Wennerholm 1981, manus).

Söder om Stackharen ligger den stora ön Brunnaön, vars södra delar nyttjas som jordbruksmark. Den norra delen har en värdefull lövsumpskog som är omgiven av strandängar liknande de på Stackharen, och det är dessa som är föremål för reservatsbildning. Skogen påminner mycket om den på norra delen av Stackharen, men är något äldre och har grövre dimensioner. I de torrare partierna mitt på ön finns även en större andel tall och gran. Bestånd av humle växer på ön. Sedan reservatsbildningen inleddes 2003 har de norrut vettande strandängarna på öns västligaste del restaurerats till förmån för Hovranområdets rastande våtmarksfåglar.

- Ett förslag till en ny områdesgräns är inlämnad som förslag till regeringen 2015. Kartan i slutet på bevarandeplanen visar yttergränserna för det inlämnade förslaget. Områdets totala areal i det nya förslaget är 216,28 ha.

Vad kan påverka negativt

Skogsmarker:

Det största hotet mot de skogliga naturtyperna är åtgärder som skadar de strukturer som definierar naturtypen och som är typiska för naturskog. Exempel på strukturer är död ved, gamla träd och förekomst av lövträd. Även åtgärder som påverkar markförhållanden och hydrologi kan utgöra ett hot, liksom åtgärder som fragmenterar området eller skapar barriärer.

Avsaknad av naturlig branddynamik utgör ett hot mot de tall- och lövdominerade undergrupperna av naturtyp 9010-Västlig taiga. Minskad mängd nybränd ved och mark är ett hot för många brandberoende arter. Brist på bränder kan också ge en tillväxt av humuslagret med efterföljande vegetationsförändringar.

Graninvandring kan vara ett hot mot flerskiktade tallskogar och lövskogar som tidigare uppkommit efter brand.

Alltför hårt bete kan utgöra ett hot mot löv- och tallföryngringen i området.

Gräsmarker:

Igenväxning, otillräcklig hävd. Minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan. Otillräckligt betetryck leder också till en ansamling av förna vilken dels kväver ljuskrävande växtarter, dels göder marken när den bryts ner. Den typiska strandbetesfloran är beroende av ett gott ljustillstånd. För fågellivet är det också viktigt att träd och buskar inte får ta över.

Spridning av kemiska bekämpningsmedel, gödsling, kalkning, konstbevattning, täkt av sten eller jord. Strandbetet är en typ av naturlig fodermark, vilket innebär att det har skapats utan andra markförbättrande åtgärder än röjning av träd och buskskiktet och kontinuerlig hävd. Genom att gödsla, kalka, konstbevattna eller på annat sätt förändra miljön, rubbar man de konkurrensförhållanden som råder mellan de olika arterna och orsakar därigenom varaktiga förändringar i florans sammansättning.

Vid rensning av diken inom området bör de upptagna massorna om möjligt transporteras ut ur området, alternativt läggas på de ytor som tidigare använts som uppläggningsplats.

Vid transporter bör särskild hänsyn tas för att inte skada de känsliga markerna.

Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis dikning och täktverksamhet, kan medföra negativa effekter för de känsliga markerna.

I och med att området är på väg att skyddas som naturreservat förhindras de åtgärder som annars utgör det största hotet mot de ingående naturtyperna och arterna såsom modernt skogsbruk eller exploatering av marken.

Bevarandeåtgärder

Naturreservatsbildning pågår i området.

Området ska avsättas, med stöd av MB 7 kap 4 §, som naturreservat. Reservatets avgränsning ska innefatta det utpekade Natura 2000-områdets gränser. Naturreservatets föreskrifter ska förhindra de åtgärder som kan äventyrar områdets naturtyper och arter såsom modernt skogsbruk. Skötselplanens åtgärder ska syfta till att stärka och utveckla områdets bevarandevärden.

Ön Stackharen i östra delen av området är avsatt som ett naturreservat. Denna del kommer att införlivas i det större naturreservatet som är under bildning.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket.

Mätbara mål, så kallade målbildindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa

målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**3210 - Större vattendrag**

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 122,43 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Större naturliga vattendrag (huvudfåror och större biflöden av älvar och åar) eller delar av vattendrag med relativt näringsfattigt och klart vatten. Naturliga variationer i vattenståndet skapar en variation av strandmiljöer med hög biologisk mångfald.

Vattendynamiken är skiftande (älvsjöar, sel, meandersträckor, kvillar, forsar och fall). I mynningsområdet är vattendragen mer näringsrika eftersom eroderat sediment och näring från de övre delarna transporteras nedströms.

Naturtypen förekommer i alpin och boreal region och avgränsas som vattendrag av

strömordning ≥ 4 och/eller med en årsmedelföring > 20 m³/s och är normalt > 1 m djup.

Naturtypen förekommer tillsammans med habitat 3220 (alpin och boreal region) och 3260 (alpin, boreal och kontinental region). Naturtypen avgränsas mot land av medelhögvattenlinjen.

För att tolkas som naturtyp bör vattendraget, i huvuddelen av sin sträckning, ej vara avsevärt påverkad av eutrofiering, försurning eller fysisk påverkan (kontinuitet, hydrologi, markanvändning i närmiljö), dvs dålig eller otillfredsställande status.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Arealen större vattendrag är minst 122,4 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

6450 - Svämängar

Areal: 10,61 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 35,67 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De lägsta markerna upptas av grenrörs- eller högstarrstrandängar. Floran är tämligen trivial, men den öppna marken har inslag av artrikare vegetation med t.ex ormröt, ängsvädd och hirsstarr. I fuktigare partier finns de sällsynta tuv- och plattstarr. Av särskilt intresse är ett stort trädformigt bestånd av mandelpil längst åt öster, vilket är unikt för länet kring grunda inskränande vikar.

Gräsmarker längs med större vattendrag norr om den naturliga Norrlandsgränsen som översvämmas under vår och sommar. Naturtypen har använts eller används fortfarande som slåtterängar (s.k. raningar). Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0-30 %. Naturtypen omfattar sådana marker som ännu hålls öppna genom hävd och/eller naturliga störningar.

Bevarandemål

Arealen svämängar ska vara minst 35,6 hektar.

Vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma. (Med "igenväxningsvegetation" avses sådana träd, buskar (högre än 1,3m) och annan markvegetation som kunnat etablera sig på grund av att hävden blivit för svag för att kunna medverka till att säkerställa förekomsten av hävdgynnade växt- och djursamhällen samt arter.)

Kärlväxtfloran ska vara artrik och dominerad av hävdgynnade arter och med ett stort inslag av typiska arter.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

9010 - Taiga

Areal: 6,55 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 6,41 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Skogen i området består av naturliga, tidvis översvämmade skogar med gråal, sälg och mandelpil och ligger låglänt längs Dalälven. Jordarna, som är rika på alluviala avlagringar är vid lågvatten väl dränerade.

Naturtypen förekommer i boreal-boreonemoral zon på torr-blöt och näringsfattig-näringsrik mark och innefattar i typfallet produktiv skogsmark. Enstaka områden finns i kontinental region. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 30-100% och utgörs av gran, tall, björk, asp, rönn och sälg. Små inslag av andra inhemska trädslag kan förekomma. Naturtypen innefattar även brandfält och stormfällningar som då kan innebära en lägre krontäckning.

Kvalitetskriterier: Skogen ska vara, eller i en relativt nära framtid kunna bli naturskog eller likna naturskog m.a.p. egenskaper och strukturer. Den kan ha påverkats av t.ex. plockhuggning, bete eller naturlig störning. Skogen ska vara i ett sent eller i ett relativt sent successionsstadium. Det ska finnas gamla träd och död ved och en kontinuitet för de aktuella trädslagen. Om naturliga störningsprocesser eller skötselåtgärder, huvudsakligen brand/naturvårdsbränning, i syfte att imitera sådana har påverkat området kan även områden i yngre successionsstadier ingå om de utgör ett väsentligt värdehöjande komplement.. Egenskaper och strukturer som är typiska för naturskog finns normalt även i yngre successionsstadier.

Skogens hydrologi ska inte vara under stark generell påverkan från markavvattning.

Näringskrävande örter finns endast undantagsvis.

Naturtypen hyser vanligtvis en mängd rödlistade arter som gynnas av lång skoglig kontinuitet, gamla träd, död ved eller brandfält och successionsstadier efter brand.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Omvälvande störningar i form av t.ex. insektsangrepp eller brand, kan leda till att hela eller delar av skogen under perioder har en annan karaktär. Detta är en del av skogens utveckling. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Arealen taiga är minst 6,4 ha.

Negativ påverkan

Bevarandeåtgärder

Bevarandetillstånd

9080 - Lövsumpskog

Areal: 1,12 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen förekommer på näringsrik mark som är fuktig-blöt. Det finns en påverkan från högt grundvatten och översvämning sker normalt årligen. Naturtypen finns på mineraljord, tunna torvtäcken och i vissa fall även på torvmark av löv-kärrstorv/vasstorv. Trädskiktets krontäckningsgrad är normalt 50-100%, och ask/triviallöv (var för sig eller tillsammans) med undantag av fjällbjörk utgör minst 50% av grundytan. I södra och mellersta delarna av landet utgörs trädskiktet ofta av klibbal och ibland ask. Längre norrut finns mest gråal och glasbjörk och allra längst i norr även asp. Videarter kan förekomma i både träd- och buskskikt. Gran är ett vanligt inslag i naturtypen.

Bevarandemål

Skogen har en varierad åldersstruktur med stort inslag av gamla träd, döda träd samt lågor. Typiska arter av mossor och kärlväxter förekommer. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi. Arealen lövsumpskog är minst 1,1 ha.

Bevarandetillstånd

Gynnsam

Dokumentation

Rafstedt T, Bratt L, 1990. Våtmarker i Kopparbergs län. Miljövårdsenheten 1990:2.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Falun.

Länsstyrelsen Dalarna, 1994: Hovran. En utredning om CW-området. 1994:2

Björklund G. 1984. Geovetenskapliga naturvärden inom Dalälvsområdet mellan älvsammanflödet och Avesta. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1984:3.

Bratt L. 1986. Värdefull natur i Kopparbergs län - sammanställning inför naturvårdsprogram. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1986:3.

Bylin K. 1974. Fågelsjöar i Kopparbergs län. Länsstyrelsen i Kopparbergs län. Rapport nr 1974:8.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län. 1975. Översiktlig naturinventering för Hedemora kommun. Rapport nr 1975:3.

Wennerholm H. 1981. Manus. Skötselplan för Stackharen

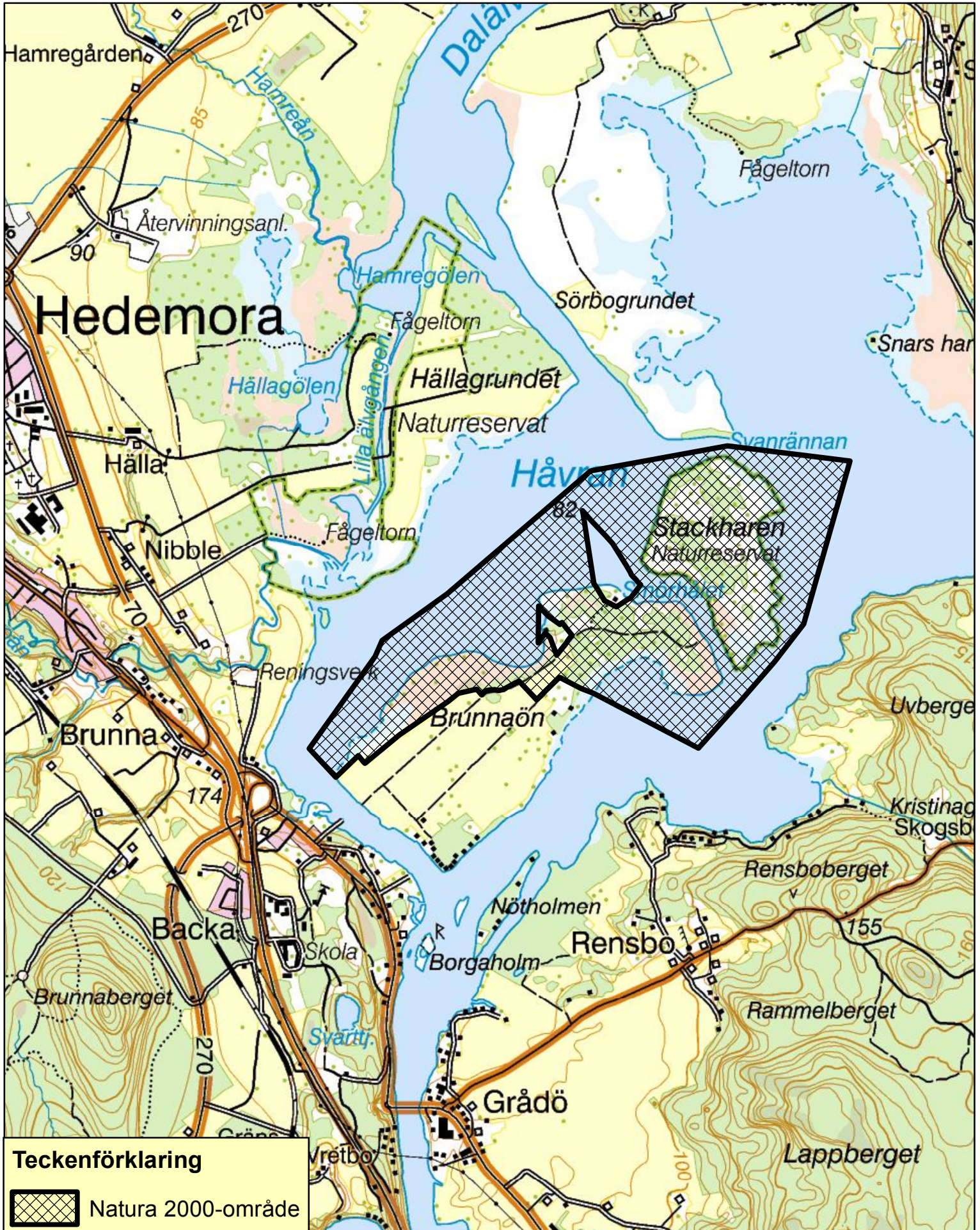
BESLUT "NATURRESERVAT STACKHAREN": 1959-12-23, LÄNSSTYRELSEN I KOPPARBERGS LÄN

Naturvårdsverkets vägledning för arter- och naturtyper inom Natura 2000-nätverket.

Bilagor

Stackharen SE0620251

N

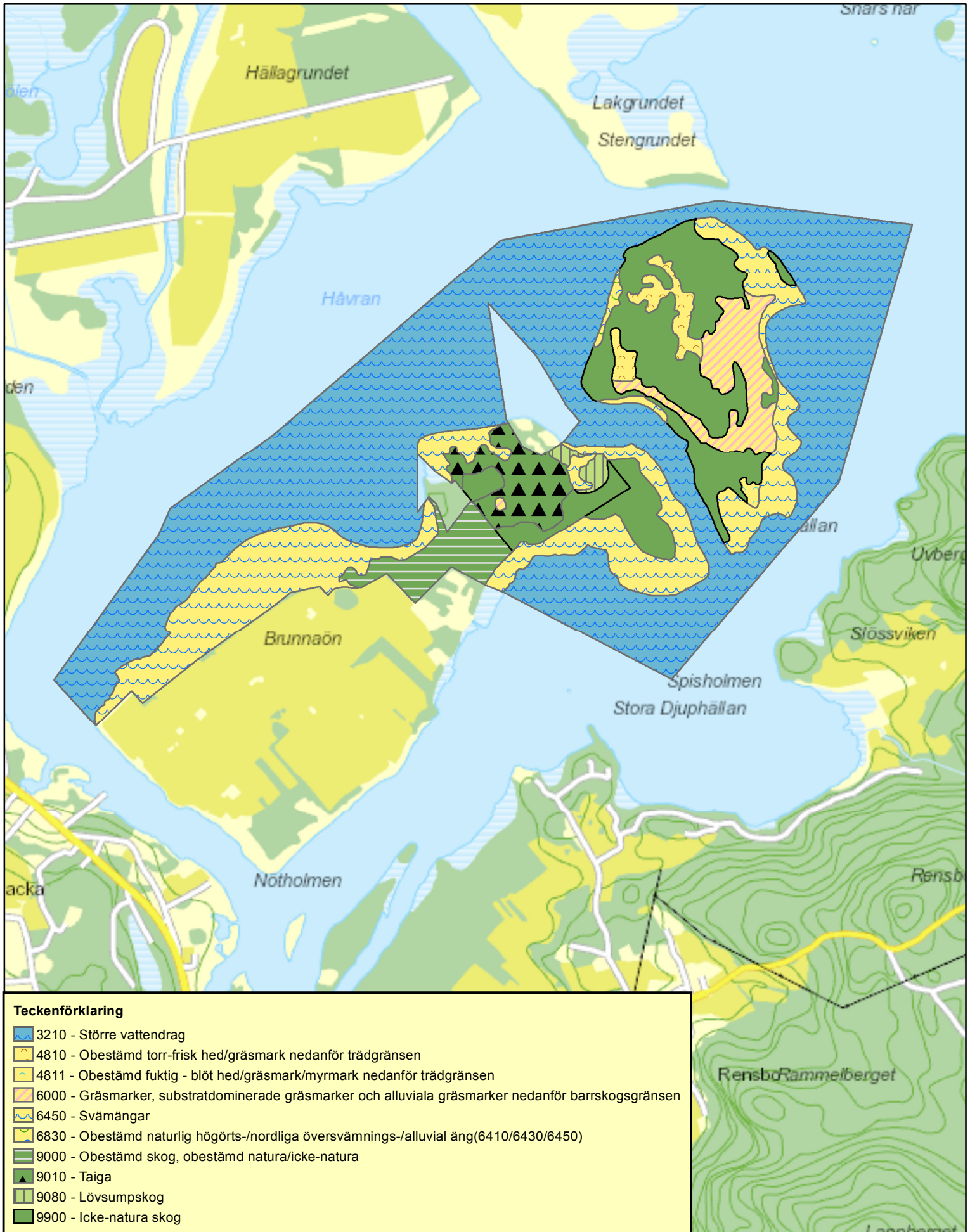

Skala 1:24 000

0 0,5 1 2 Kilometers

Stackharen naturtypskarta

Skala

1:15 000

0 0,25 0,5 1 Kilometers